

Täysistunto

Tiistai 28.2.2023 klo 13.59—19.21

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 325/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 46/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 46/2022 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen.

Keskustelu

17.46 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esitti lisätalousarvioehdotuksessaan määrärahojen lisäämistä 2,1 miljardilla eurolla ja varsinaisten tulojen alentamista nettomääräisesti kuudella miljoonalla eurolla. Verotuloarviota alennetaan 45 miljoonaa euroa, mikä aiheutuu lähinnä varainsiirtoveron vähennyksestä ja korkotulojen lähdeveron lisäyksestä yhteenlaskettuna.

Suurimmat menonlisäykset esitetään valtiovarainministeriön hallinnonalalle hyvinvointialueiden rahoituksen vahvistamiseen, 500 miljoonaa euroa, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle takautuvasti maksettavan määräaikaisen sähköhyvityksen kustannusten kattamiseen, 388 miljoonaa euroa, sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle määräaikaisten maatalouden ja vesiviljelyn kustannustukien maksamiseen hyvin poikkeuksellisissa kustannusoloissa, 96 miljoonaa euroa.

Valtiovarainvaliokunta pitää myös tarpeellisena, että puolustushallinnon määrärahoja korotetaan noin 43 miljoonaa euroa ja hyväksytään Puolustusvoimien materiaalsen kehittämisen 2023-tilausvaltuuden korotus noin 702 miljoonalla eurolla, mistä aiheutuvat menot jakaantuvat vuosille 23—27. Lisäyksellä korvataan Ukrainaan toimitettua materiaalia, ja tämä lisäys kaikkienensa liittyy kovastikin tuohon äsken käytyyn keskusteluun Suomen puolustusvalmiuden vahvistamisesta.

Hallitus esittää lainanottovaltuuden korottamista 150 miljardista eurosta 170 miljardiin euroon, johon sisältyvän lyhytaikaisen lainan enimmäismäärä esitetään lisättäväksi 29 miljardiin euroon. Siinä koetetaan nuo suhteet pitää ennallaan, kuinka suuri osa kokonaisvelasta on lyhytaikaista. Valtion velanhoitomenoihin esitetään lisäystä 1 073 miljoonaa euroa olettaen sekä lyhyen että pitkän jakson korkotason olevan 2,9 prosenttia. Valtionvelan korkomenot nousevat siten noin 2 586 miljoonaan euroon tänä vuonna. Tosiasiallisestihan itse korot eivät nousisi näin paljon: Jos vuoden aikana otetaan ehkä 30—40 miljardia euroa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

uutta ja korvaavaa velkaa tällä nyt nähtävillä olevalla korkotasolla, se toki nostaisi korkomenoja, mutta ei näin paljon, vaan siinä on useita satoja, ehkä noin 700 miljoonaa euroa johdannaisista johtuvia lisäkustannuksia. Tässä menneiden 15 vuoden aikana swappauksilla, johdannaiskaupoilla, on pystytty vuosittain jopa kymmeniä prosentteja pitämään korkomenoja alempana kuin ne ilman niitä olisivat, ja nyt tilanne on kääntynyt nopean korkotason nousun takia. Tänä vuonna ja varmaan lähivuosina näistä johdannaisista aiheutuu lisämenoja tuonne korkomenokohdalle.

Tässä on kaiken aikaa tietysti keskusteltu siitä, olisiko pitänyt enemmän ottaa pitkäaikaista matalakorkoista lainaa silloin kun se oli halpaa, ja se on valtaosin kiinteäkorkoista valtioiden ottamana. No, tätähän ei koskaan laajempaan poliittiseen keskusteluun tuotu, mutta siitä on edelleen viisasta keskustella, miten tulevaisuudessa parhaiten suojataan veronmaksajia korkotason nousulta.

Vuoden 23 lisätalousarvioesitys lisää valtiolle nettolainanoton tarvetta 2,1 miljardia euroa. Nettolainanotoksi tänä vuonna arvioidaan noin 10,4 miljardia euroa, ja budjetoidun valtionvelan määrän arvioidaan olevan noin 158 miljardia euroa tänä vuonna, noin 56 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Niin että tuohon lainanottovaltuuden kasvuun sisältyy vähän tällaista turvamarginaalia myös.

Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitukseen esitetään kohennusta, ja valiokunta on ne ehdottamassa hyväksyttäväksi. Esitetään ensinnäkin 155,6 miljoonan euron määrärahaa, josta 150 miljoonaa euroa osoitetaan hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Siinä on kysymys aikaistuksesta, vuoden 24 tammikuussa maksettavaa erää aikaistetaan jo nyt maksettavaksi. Tällä muutoksella pyritään tukemaan alueiden toimintaa niin, että ne eivät joutuisi turvautumaan tämän vuoden aikana lyhytaikaiseen lainanottoon tai toteuttamaan rahoituskapeikkojen vuoksi epätarkoituksenmukaisia sopeuttamistoimia, vaan pystytään keskittymään toiminnan parantamiseen ja jonojen lyhentämiseen. Lisäksi toiselle momentille, 33, ehdotetaan 350 miljoonan euron määrärahaa, joka on tarkoitettu avustukseksi sote-uudistuksen käynnistymisestä aiheutuviin tilapäisiin kustannuksiin sekä toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen. Valtiovarainvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että hyvinvointialueet edistävät hoitopaikkaa konkreettisesti ja varmistavat, että myös palvelujen tuottavuus paranee. Hoitojonojen määrätietoinen purkaminen on välttämätöntä myös valmistauduttaessa perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentumiseen, jota koskeva lainsäädäntö astuu voimaan asteittain tämän vuoden syyskuusta lukien.

Valiokunta on myös kiinnittänyt vakavaa huomiota lasten tehohoidon akuutteihin ongelmiin. Sitä ei ole voitu tarjota riittävästi, minkä vuoksi muun muassa lasten sydänleikkauksia ei ole voitu toteuttaa suunnitellusti ja sydänkirurgia on pahasti jonoutunut. Puute hoitohenkilöstöstä tuollakin sektorilla on pääsyy. Valiokunta toteaa, että lasten tehohoidossa on kyse alueiden ja HUS-yhtymän lakisääteisestä tehtävästä, jota ei voida rahoittaa valtionavustuksella, vaan toiminta rahoitetaan rahoituslain yleiskatteellisella rahoituksella ja hyvinvointialueiden välisellä laskutuksella. On siksi tärkeätä, että yleiskatteellisessa rahoituksessa otetaan jatkossa huomioon lasten tehohoidon toimintatapamuutokset ja merkittävästi kohonneet kustannukset.

Varhaiskasvatukseen ehdotetaan 23,5 miljoonan euron lisäystä, josta 20 miljoonaa koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin avustuksiin. Tämä varmistaa tuon työn jatkuvuuden, jota tällä kaudella on tehty näihin kohdennettuihin esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimiin. Nyt yhteensä noin 66 miljoonaa euroa on käytettävissä, kun osaksi on myös säästyneitä varoja. On tärkeää, että vuoden 23 alusta voimaan tulleella lainmuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

toksella on vakinaistettu koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin myönnettävä erityisavustus, ja sen positiiviset tulokset alkavat näkyä.

Valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä työ- ja elinkeinotoimistojen osalta sitä, etteivät suuret rakenteelliset uudistukset heikennä alueellisten toimijoiden edellytyksiä hoitaa heille lainsäädännössä asetettuja tehtäviä. Valiokunta nostaa esille työvoima- ja yrityspalveluiden uudistuksen, jossa julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu on tarkoitus siirtää vuoden 25 alusta lukien työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Uudistuksen rahoitus kohdistuisi kuntiin hallituksen esityksessä esitetyn rahoitusmallin ja määriteltyjen kriteereiden perusteella, ja alustavien arvioiden mukaan nettomuutokset vaihtelisivat aika reippaasti kuntakohtaisesti noin plus 40 eurosta noin 140 euron miinukseen asukasta kohden. Valiokunta korostaa, että uudistuksen alueet olisivat optimaalisia työssäkäynnin näkökulmasta, ja kiinnittää huomiota siihen, että rahoituksen riittämättömyys voi muodostaa riskin uudistukselle asetettujen tavoitteiden toteuttamiselle. Tässä viitataan eri valiokuntien lausuntoihin ja siihen, että esimerkiksi äkillisissä rakennemuutostilanteissa on pystyttävä nopeasti reagoimaan rahoitusta lisäämällä.

Tällä kariutuneisiin lainmuutoshankkeisiin liittyen on tehty sitten momenteille miljoonamuutoksia: Esimerkiksi juuri työvoima- ja yrityspalveluihin liittyen, kun sataprosenttinen palkkatuki säilyy mahdollisena järjestöille, valiokunta on ehdottamassa viiden miljoonan euron lisäystä asianomaiselle momentille. Myöskin tuonne nettolainanottoon aiheutuu näistä momenttimuutoksista pieniä tarkennuksia.

Lopputulena valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 23 lisätalousarvioksi mietinnössä tarkemmin todetuin muutoksin ja päättää, että vuoden 23 lisätalousarviota sovelletaan 8. maaliskuuta alkaen.

Tähän liittyy sitten kolme vastalauseita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Sitten keskusteluun. Edustaja Heinonen poissa. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

17.56 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen viimeinen lisätalousarvioesitys hillitsee luontokatoa ja vahvistaa suomalaisen luonnon monimuotoisuutta. Hallitus päätti vihreiden aloitteesta esittää suojeltavaksi noin 30 000 hehtaaria valtion omistamia luontoalueita. Kokoluokaltaan puhumme yli Helsingin kokoisesta luontoalueesta ja kappalemäärissä yli 50 luontokohteesta ympäri Suomea. Hämeestä suojeleminen 48 hehtaaria metsää Lopen Rautasuon alueelta ja Hämeenlinnasta 97 hehtaaria metsää Pitkämäen alueelta. Pitkämäessä kulkee myös Hämeen Ilvesreitti, joka on koko perheen suosittu patikointikohde. Monet ihmiset ovat heränneet luontokadon vakavuuteen huomattuaan, kuinka linnunpöntöt ovat tyhjillään, kimalaisten surina vähentynyt ja käen kukunta käynyt harvemmaksi. Luontokadon pysäyttäminen on ihmiskunnan kohtalonkysymys, ja sen eteen yhä useampi on valmis toimimaan. Näillä suojelupäätöksillä luomme uskoa siihen, että luontokadon suunta voidaan kääntää ja suomalainen luonto turvataan myös tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Suomi on kasvutarina torpparin jälkeläisestä, josta tuli väitellyt tohtori. Missään muualla maailmassa ei ole ollut yhtä nopeaa luokkanousua kuin Suomessa oli. Kiitos tästä kuuluu suomalaiselle koulujärjestelmälle. Valitettavasti suomalaisten osaamistaso on kääntynyt laskuun ja koulutus periytyy aikaisempaa vahvemmin. Tämä ke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

hityssuunta pitää kääntää. Siksi hallitus panostaa lisätalousarvioesityksessään lapsiin ja nuoriin. Kaikkiaan toimia on talousarviossa 39 miljoonan euron edestä. Näistä 20 miljoonaa on tasa-arvorahaa ja 19 miljoonaa nuorisorikollisuuden estämiseen tähtäävää pakettia. Näillä panostuksilla pystymme vaalimaan toivoa paremmasta tulevaisuudesta ja puuttumaan oikea-aikaisesti nuorten pahoinvointiin. Jokaisella nuorella tässä maassa pitää olla mahdollisuus osallistua arkeen ja löytää oma paikkansa yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa myönnettiin lisärahoitusta myös hyvinvointialueille hoitovelan purkuun. Sairaaloiden päivystykset ovat ruuhkautuneet monin paikoin pahasti. Yhteensä hyvinvointialueiden rahoitusta lisätään 500 miljoonalla eurolla, josta 350 miljoonaa euroa on tilapäistä avustusta sote-uudistuksen käynnistymisestä aiheutuihin kustannuksiin. 150 miljoonaa euroa puolestaan osoitetaan hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. On erittäin tärkeää, että osoitamme toiminnan alkuvaiheessa riittävän rahoituksen hyvinvointialueille, jotta kaikki Suomen hyvinvointialueet saavat toimintansa sujuvasti käyntiin. Alueiden onnistunut aloitus on keskeistä paitsi palveluiden toimivuuden myös julkisen talouden kannalta, sillä toimimattomat käytännöt ja järjestelmät aiheuttavat eniten turhia kustannuksia. Jatkossa meidän on annettava hyvinvointialueille myös enemmän vapauksia järjestää palvelunsa itse parhaaksi [Puhemies koputtaa] katsomallaan tavalla. Suurin viisaus paikallisten haasteiden ratkaisuun löytyy juuri sieltä paikalliselta tasolta. Se on hyvä pitää mielessä, kun jatkossa kehitämme hyvinvointialueiden toimintaa vaikuttavampaan ja potilasturvalliseen suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen Mikko, olkaa hyvä.

18.00 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä vaalikauden viimeinen lisätalousarvio ehdottaa määrärahoja moneen kohteeseen. Maksamme takautuvasti sähköhyvityksiä, vahvistamme hyvinvointialueiden rahoitusta — on tärkeää, että suurin osa näistä rahoista menee siirtymäkauden määräaikaisiin kustannuksiin. Toteutamme maatalouden lannoitteiden ja sähkön tukitoimet. Jotta meillä on ensi talveksi ruokaa, tarvitsemme lannoitteita tulevalle kasvukaudelle. Tuemme Ukrainaa materiaalisesti. Tehtävämme on jatkaa Ukrainan puolustustaistelun ja Ukrainan kansan tukemista, se on oikein, se on välttämätöntä. Ehkäisemme nuorisorikollisuutta ja kehitämme kasvatuksen ja opetuksen koulutuksellista tasa-arvoa. Pidetään kaikki lapset ja nuoret mukana, että he löytävät vahvuutensa ja paikkansa yhteiskunnassa. Suojellemme valtion metsiä, jotta voimme pysäyttää luontokatoa. Suojelu kohdentuu sellaisille alueille, joilla ei ole suurta merkitystä metsien kestävässä talouskäytössä. Viljelemme ja varjelemme.

Määrärahojen lisäys on 2,1 miljardia euroa. Tämän verran tarvitaan lisää valtion lainaa. Valtionvelan korkomenojen kasvun vaikutus näihin määrärahoihin on yli miljardi euroa, eli se selittää koko potista suuren osan. Tämä kertoo osaltaan maan vakavasta taloudellisesta tilanteesta. Olemme eläneet monen syyn vuoksi velaksi jo yli kymmenen vuotta. Tulevalla hallituskaudella meidän tulee yhdessä saattaa valtiontalous takaisin kestävänsä kasvun tielle. Velkaantuminen tulee taittaa kahden seuraavan vaalikauden aikana. Siihen tarvitaan niin kasvua ja työllisyyden nostamista kuin rakenteellisia uudistuksia ja oikeudenmukaisia säästöjä. Mitään hallinnonalaa ei kannata huutokaupalla rajata pois, ehkä puolustusta lukuun ottamatta.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta kiinnittää aiheellisesti vakavaa huomiota lasten tehohoidon ongelmiin. Kun hätä on suurin, lasten tehohoitoa ei ole voitu tarjota riit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

tävästi. Se on vakava paikka. Esimerkiksi lasten sydänleikkauksia ei ole voitu toteuttaa suunnitelmien mukaan, sydänkirurgiaan on muodostunut pitkiä jonoja. Meillä on vakava pula tehohoitoon erikoistuneista hoitajista. Työryhmä on tehnyt ehdotuksia toimenpiteistä, joilla voidaan kehittää lasten tehohoitoa ja työnjakoa. Työryhmä ehdottaa, että henkilöstön palkkausta tarkistetaan ja hoitokapasiteettia lisätään. Toimenpiteet maksavat vajaat viisi miljoonaa euroa. Lasten tehohoidon toimintatapojen muutokset ja merkittävästi kohonneet kustannukset tulee ottaa jatkossa yleiskatteellisessa rahoituksessa huomioon. Sosiaali- ja terveysministeriön tulee huolehtia siitä, että erikseen rahoitettavat kehittämistoimet etenevät ripeästi. Ne tulee kohdentaa siten, että lapset voivat saada tehohoitoa eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Valiokunta korostaa koulutuksellista tasa-arvoa parantavien avustusten merkitystä erityisesti nyt, kun oppimiserot ovat kasvaneet ja oppimisen tulokset heikentyneet. Heikoimpien koulujen tulokset ovat entistä heikompia. Tarveperusteinen rahoitus on osoittautunut toimivaksi ja vaikuttavaksikin keinoksi vahvistaa koulutuksen tasa-arvoa. Huolehditaan sujuvasta koulupolusta eri puolilla Suomea. Valiokunta korostaa aivan aiheellisesti, että tasa-arvoa edistäviin toimiin tarkoitettu valtionavustus on tärkeää saattaa pysyvästi nykyistä korkeammalle tasolle. Toiminnan vaikuttavuutta tulee arvioida säännöllisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivisaari poissa. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

18.05 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle vuoden 2023 lisätalousarvioksi. Ei ole mitenkään sattumaa, että juuri talouskysymykset, kuten Suomen velkaantuminen, ovat nousseet tulevien vaalien yhdeksi tärkeimmistä yksittäisistä vaaliteemoista. On nimittäin ihan selvää, että Rinteen ja Marinin hallitukset ovat toimineet alusta asti piikki sepposen seljällä auki. Vuoden 2019 hallitusneuvotteluissa oli jo kuuleman mukaan fläppitaulu, joissa luki, että rahaa on. No, ei ollut silloin, eikä ole nytkään. Suomi on elänyt jo vuosikaudet velaksi, ja sitä kehitystä nykyinen hallitus on kiihdyttänyt vastuuttomasti vailla mitään huolta talouskurista. Teidän jälkiänne, hallitus, saadaan korjailla vielä pitkän aikaa, ja onkin täysin selvää, että taloudellisesti kovia aikoja on vielä edessä. Seuraavalla hallituksella on megaluokan savotta edessään.

On tietysti totta, arvoisa puhemies, että tälle vaalikaudelle osui koronan ja Ukrainan sodan kaltaisia suuria kriisejä, mutta niiden taakse ei pysty aina ja joka asiassa piiloutumaan. Leväperäinen asennoituminen rahankäyttöön oli nähtävissä jo kauan ennen kriisejä. Siltä osin, kun ovat hallitukselta jääneet tukitoimet melkoisen vaisuiksi, voin sanoa, että hävetkää, jos osaatte. Suomen kansa on tuolla kärvistellyt, ja pieniä, pieniä almuja silloin tällöin on hallitukselta tippunut.

No, esimerkiksi asumisen ja liikkumisen hinta on kohonnut kohoamistaan, ja kansa maksaa yhä tänäkin päivänä holtittoman politiikan seurauksia. Ammattidiesel on jäänyt pöydälle, jakeluvelvoitteen laskeminen jäi väliaikaiseksi toimeksi, joka ilmeisesti joudutaan kompensoimaan entistä korkeammalla korotuksella tulevaisuudessa, ja niin edelleen ja niin edelleen. Olette tehneet karhunpalveluksen suomalaiselle yhteiskunnalle. Kansa maksaa viherhumppanne viulut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

Samaan aikaan keskustalaiset vaalikampanjoissaan kehtaavat kampanjoida dieselautojen verotuksen keventämisellä. Neljä vuotta on ollut siihenkin aikaa vaikuttaa, vaan mitä on tehty asialle? Ei mitään. Pelkkää sananhelinää vailla totuutta.

Arvoisa puhemies! Missä ovat ministeri Harakan lupaamat rahat autoilijoiden pankkitileille? Onko ministeri Kurvinen unohtanut, että lupasi Ilkka-Pohjalaisen kolumnissaan, että hallitus, jossa keskusta on mukana, ei poliittisin päätöksin nosta bensan ja dieselin hintaa?

Arvoisa puhemies! Rahaa on kyllä löytynyt muualle, kuten savanneille kehitysapuna ja Euroopan unionin jäsenmaille elvytysvälineen muodossa. Saimme niskaamme velat, joita maksavat vielä meidän lastenlapsemme. Alueuudistuskin näyttää uudelta hallintohimemeltiltä, jossa lähinnä keskustalaiset ovat saaneet maakunnista itselleen kivoja suojatyöpaikkoja, puhumattakaan siitä, paljonko koko uudistuksen aikaansaaminen on maksanut veronmaksajille. Palvelut sakkaavat, koska hallitus ei osannut tai halunnut rahoittaa tekemäänsä uudistushimmeliä kunnolla.

Lisää hallintoa, lisää tulonsiirtoja ulkomaille, lisää heikkolaatuista maahanmuuttoa ja lisää viherhumppaa — siinä oli nykyisen hallituksen resepti Suomen talouden pelastamiseksi, ja se alkaa nyt näkyä. Valtionvelka on kasvanut kestäättömälle tasolle. Tässä talousarviossa pelkästään valtionvelan korkojen hoitamiseen menee yli miljardi lisäeuroa, ja täällä vielä jotkut väittävät pokerinaamalla, että veloilla ei ole mitään väliä, ja joku hyväks jopa niin, että ei niitä koskaan pidä edes maksaa takaisin. Nyt valoja päälle. Jokainen voi pohtia tahollaan, mitä tälläkin miljardilla olisi voitu saada hyvää Suomen kansalaisille aikaan. [Leena Meri: Niinpä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen poissa, edustaja Essayah poissa, edustaja Räsänen poissa, edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

18.10 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tämän lisäbudjetin keskeinen huomio on se, että valtion velanhallinnan kustannukset nousevat huomattavasti ennakoitua enemmän. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämä osaltaan johtuu siitä, että pitkiä valtionlainoja on johdannaisilla muutettu lyhyemmiksi. Tällä hetkellä näyttää siltä, että valittu toimintatapa aiheuttaa ainakin hetkellisesti tappiota suhteessa siihen, että ei olisi tehty mitään. Käsitykseni mukaan valtionlainojen kanssa työskentelevien ammattisijoittajien tai valtionlaina-ammattilaisten — tai miksikä heitä haluaa kutsua — keskuudessa tätä valittua toimintatapaa on hämmästely. Eli siis niitä edullisia, jopa 30 vuotta pitkiä valtionlainoja, joita myytiin, laskettiin liikkeelle, on johdannaisilla vaihdettu lyhyemmäksi.

Olemme kuitenkin nyt tässä tilanteessa, että joudumme ottamaan velkaa maksaaksemme velkaa. Velanhoitokulut nousevat huomattavasti tänä vuonna. Lisäbudjetti kasvattaa valtion velanottoa noin kolmesataayhdeksänkymppiä asukasta kohden, mistä siis lainanhoitokustannuksiin menee noin puolet, kuten edustaja Peltokankaan puheessa hyvin tuli selväksi.

Vastalauseemme sisältää viisi lausumaa sekä epäluottamuslauseen hallitukselle. Teen tämän vastalauseen mukaisen epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että hallitus talouspolitiikallaan kasvattaa vastuuttomasti valtion menoja ja vastuuta. Inflaation heikentäessä kansalaisten ostovoimaa hallitus on jättänyt toteuttamatta toimet, joilla laskettaisiin olennaisesti liikkumisen ja elämisen kustannuksia. Samalla hallitus on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

sitonut Suomen EU:n elvytyspakettiin sekä muihin vastaaviin tukiohjelmiin, joiden hyödyt menevät muiden maiden kansalaisille, mutta maksaja on suomalainen. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut kansalaisten kestävä hyvinvoinnin puolustamisessa, ei ole toteuttanut toimenpiteitä, joilla olisi lisätty tuottavia työtunteja yhteiskunnassa ja on laiminlyönyt Suomen EU:n edunvalvonnan.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen Mari.

18.12 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kaikkein merkittävin erä muodostuu hyvinvointialueiden tuesta ja sähkön hinnan nousun johdosta maksettavista tuista, jotka ovat varsin poikkeuksellisia.

Energiakriisi on pakottanut Euroopan maat avaamaan valtion rahahanoja myöskin kansalaisten tukemiseen ihan perustellusti. On tärkeää, että ihmiset saavat apua kohonneisiin sähkön hinnan nousupaineisiin silloin, kun hätä on todellinen. On tietenkin vaikeata tälläisellä nopealla aikataululla saada tuet kohdistumaan juuri oikein, ja varmasti tässäkin haasteita riittää edelleen. On tärkeää huomioida, että nämä tuet on tarkoitettu määräaikaisiksi ja energiakriisiin täytyy löytää pysyviä ratkaisuja.

Hyvinvointialueiden budjetointi ei tässä sote-mallissa ole ollut leikkauspainotteinen. On tärkeää varmistaa, että ihmiset saavat ne palvelut, joita he tarvitsevat. Nyt hyvinvointialueiden rahoitusta ehdotetaan vahvistettavaksi 500 miljoonalla eurolla. Tästä merkittävä kohdennus, 350 miljoonaa euroa, menee valtionavustuksena toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen. On tärkeää varmistaa, että tällainen merkittävä toiminnan uudelleenorganisointi, Suomen historian yksi suurimmista hallintouudistuksista, tehdään kunnolla. Tällä hetkellä tietysti tiedetään ne haasteet, jotka ovat sote-sektorille syntyneet jo vuosikymmenien kuluessa: naisvaltaisten alojen palkkakuoppia ei ole ratkaistu ajoissa, työvoimapula koettelee hoitoalaa. Ja loppupuleissa muita pitkäaikaisia ratkaisuja ei ole kuin hoitaa ne palkkakuopat kuntoon.

Meidän täytyy varmistaa myös, että korkealaatuinen tutkimustoiminta yliopistosairaaloissa saa riittävän rahoituksen. Sillä on merkitystä koko maan kannalta. Vaikeita sairauksia, harvinaisia sairauksia hoidetaan keskitetysti, ja on varmistettava, että siellä osaava henkilöstö myös pysyy. Jos tuodaan epävarmuutta alueelle, jos alueella ei ole näkymää riittävistä rahoituksesta ja jos yliopistosairaaloissa ei voi tehdä tutkimusta riittävin resurssein, niin silloin on myös todellinen aivovuodon vaara. Lääketieteen, terveystieteen osajille löytyy kyllä kysyntää ja varmasti vaihtoehtoja myös Suomen ulkopuolelta. Ja on todella tärkeätä, että me pysytään Suomessa edelleen myöskin kärjessä ja pystytään kehittämään uusia hoitomuotoja ja pystytään tarjoamaan esimerkiksi niitä uusimpia syöpähoitoja. Meillä on todella paljon tehtävää tässä vielä, ja nytkään ei tulla täysin kattamaan hyvinvointialueiden rahoitusvajetta, erityisesti erikoissairaanhoidon ja yliopistosairaaloiden vaikeaa rahoitusvajetta, vaikka sitä osin onkin katettu. Edelleen jää tehtävää, mihin toivon, että koko eduskunta on sitoutunut, vaikka ei juuri omalla alueella olisikaan sitä yliopistosairaala.

Tällä on myös ihan taloudellinen merkitys Suomelle. Terveystiede, terveysteknologia ovat sellaisia kestävä kasvun aloja, joihin moni maa panostaa jo nyt. Meillä ei ole varaa jäädä tässä jälkeen. On ihan selvää, että alueilla tulisi panostaa enemmän tiedolla johtamiseen ja tutkimustiedon hyödyntämiseen ja tutkimustietoon investoimiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

Kuitenkin on todellakin tärkeää, että tämä uudistus on tehty niin, että rahoitusta on pyritty turvaamaan hyvinvointialueille näistä haasteista huolimatta. Sehän ei ollut viime hallituksen sote-malli lainkaan. Siellä olisi aiheutunut kovia leikkauksia sote-alalle, ja nyt nähdään, että siihen ei todellakaan ole mahdollisuuksia Suomessa, kun tälläkin hetkellä haasteita riittää.

On tärkeää, että tukea Ukrainalle jatketaan, ja erittäin merkittävä päätös myös valtion metsien suojelusta on tehty tämän budjetin yhteydessä ja hallituksen neuvotteluissa.

Lisäksi nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen ja torjuntaan ehdotetaan lisämäärärahoja, jotka ovat todellakin tarpeen. Ja on hienoa, että kun tässä salissa se huoli on usein noussut, niin myöskin sitten pyritään tuomaan oikeita keinoja [Puhemies koputtaa] niiden ongelmien ratkaisemiseen ja pyritään ennaltaehkäisemään ongelmien syntymistä, pitämään huolta meidän lapsista ja nuorista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

18.17 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä lisäbudjettiesitys ja nyt tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö, jota tässä käymme läpi, tavallaan vain jatkavat tätä tämän maan hallituksen holtitonta finanssipolitiikkaa ja sen linjan jatkamista. Me näemme nyt täältä, että esimerkiksi esitykseen sisältyy lainanottovaltuuden korottaminen 170 miljardiin euroon. Me näemme sen, että korkomenojen nousun myötä valtionlainojen korkomenot ovat kolminkertaistuneet noin kahteen ja puoleen miljardiin euroon, ja on arvioitu, että viiden vuoden kuluessa ne kasvavat jo lähemmäs neljää miljardia euroa. Puhutaan aivan valtavan kokoisista summista, jotka vaikuttavat suoraan myös siihen, miten suomalaisten tärkeät hyvinvointipalvelut, miten ne kaikkein tärkeimmät valtion menot voidaan katata, jos samaan aikaan holtiton velkaantuminen jatkuu ja samaan aikaan tämä lainamenojen kasvu jatkuu tällaisena.

Herra puhemies! Kuten totesin aikaisemmin, niin sinänsä tässä ei ole mitään uutta, kun katsomme tämän hallituksen tekemää talouspolitiikkaa. Olemme käyneet siitä kymmeniä ja kymmeniä kertoja keskustelua ja debattia tässä salissa. Tiedämme sen, että käytännössä jo 2019 maan hallitus päätti rakentaa koko talouspolitiikkansa sillä tapaa epävarmalle pohjalle, että menot kyllä lisättiin kaikki jo suoraan pohjiin mutta tietoa ei ollut siitä, millä tapaa ne menot tullaan käytännössä rahoittamaan. Työllisyystoimet jäivät jatkovalmisteluun vuosia kestäneeseen työryhmätyöskentelyyn, ja nyt me myös näemme sen, että asiantuntija-arvioiden mukaan lopulta nämä työllisyyspäätösten julkista taloutta vahvistavat vaikutukset ovat jääneet huomattavasti pienemmiksi kuin taas mitä hallitus on itse omassa toiminnassaan arvioinut. Kyllä tästä jää karmea urakka seuraavalle hallitukselle laittaa tämän maan taloutta kuntoon sitten, kun vaalien jälkeen tietysti näemme, millaisella pohjalla tästä päästään eteenpäin.

Herra puhemies! Tähän laajempaan talouspoliittiseen keskusteluun vielä haluan nostaa yhden asian ylös, joka on se, että me olemme paljon puhuneet tässä salissa siitä, mitkä ovat puolueiden erilaiset näkemykset julkisen talouden hoitoon liittyen. Me kokoomuksessa olemme uskoneet siihen, että vahva, tiukka menokuri, talouskasvun vauhdittaminen ja työnteon ja yrittäjyyden tukeminen ovat se kestävä keino, miten tästä tilanteesta päästään eteenpäin. Ei kerta kaikkiaan voi olla niin, että koko tämän vuosikymmenen ajan julkiset menot, julkinen velanotto, ovat noin 10 miljardia alijäämäisiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

Samaan aikaan tiedämme, että pääministeripuolue SDP on esittänyt aivan toisenlaisia lääkkeitä. Nyt sieltä on kuulunut jo useampaan otteeseen keskeisiltä meidän kollegoilta puhetta muun muassa Tanskan kokonaisveroasteesta. Me tiedämme sen, että heidän näkemyksensä mukaan verotusta voidaan kiristää hyvinkin merkittävästi. Olen eri mieltä siitä, mutta se on heidän näkemyksensä. Haluan todeta sen, että jos Suomessa olisi Tanskan kokonaisveroaste, se tarkoittaisi sitä, että täällä kerättäisiin noin kymmenen miljardia euroa enemmän veroja kuin tällä hetkellä kerätään. No, sitten demarikollegani toteavat, että pieni- ja keskituloisten ansiotuloverotusta ei haluta kiristää, mutta kysymys kuuluu, mistä nämä veroeurot sitten kerättäisiin, koska kuitenkin omaisuuspuolelta puhutaan ehkä joistakin sadoista miljoonista, mitä sieltä pystytään siis keräämään, eli oikeastaan kysymys kuuluu, mistä ihmeestä näin mittavat, valtavat veronkorotukset olisi mahdollista muka kerätä. Tähän mielelläni kyllä kuulisin sitten vastauksen, ja luulenpa niin, että myös aika moni muu suomalainen haluaisi tietää, että jos tällaiselle veronkorotuslinjalle lähdetään, miten se on ylipäänsä mahdollista. Minun mielestäni se ei ole.

Herra puhemies! Johtuen siitä, että tämän maan hallitus on epäonnistunut täysin talouspolitiikassaan, finanssipolitiikassaan, teen seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Lisätalousarvio kuvaa hallituksen kyvyttömyyttä asettaa menoja tärkeysjärjestykseen ja toteuttaa velkaantumista hillitseviä rakenteellisia uudistuksia. Koska hallitus on pettänyt lupauksensa lopettaa eläminen tulevien sukupolvien kustannuksella, ei hallitus nauti eduskunnan luottamusta.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Keskitytään tähän lisätalousarvion käsittelyyn tässä. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

18.23 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa esitetään määrärahoja moneen tärkeään tarkoitukseen, kuten muun muassa sähkölaskun alennuksina maksettaviin takautuviin sähköhyvityksiin, maatalouden sähkönkäytön ja lannoitteiden käytön tukemiseen, hyvinvointialueiden rahoituksen vahvistamiseen, Ukrainan materiaaliseen tukemiseen, nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen sekä koulutuksellisen tasa-arvon kehittämiseen. Huolestuttavaa on, että määrärahojen lisäys, 2,1 miljardia euroa, joudutaan kattamaan kokonaan valtion nettolainanotolla. Viime vuosien velkaantumiskehitys on erittäin huolestuttavaa — olkoonkin, että se on ollut pääosin välttämätöntä. Velkaantumiskehitys on saatava hallintaan. Massiivisesti kasvaneen velkaantumisen vaarat ovat jo realisoituneet korkomenojen nousuna.

Arvoisa puhemies! Tiedonvälitys saa seitsemän miljoonaa euroa. Tällä summalla turvataan erityisesti paikallislehtien toimintaa median murroksen aikana. Tuki sovittiin postilain muutoksen yhteydessä. Tavoitteena on tukea kattavaa tiedonvälitystä. Valtakunnallisen median lisäksi on varmistettava myös riittävä alueellisella ja paikallisella tasolla toteutuva tiedonvälitys. Avustus painottuu pienille toimijoille. Tuki lisätalousarviossa käytännössä keskustan vaatimuksesta. Monipuolisen tiedonvälityksen on katettava koko maa. Tässä paikallislehdillä on keskeinen rooli.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta korostaa koulutuksellista tasa-arvoa parantavien avustusten merkitystä, sillä oppimiserot ovat kasvaneet ja oppimistulokset heikentyneet. Koulutasolla muutos näkyy siten, että heikoimpien koulujen tulokset ovat entistä heikompia. Saadun selvityksen mukaan tarveperusteinen rahoitus on osoittautunut toimivaksi ja vaikuttavaksi keinoksi vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa. Valiokunta korostaa, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

tasa-arvoa edistäviin toimiin tarkoitettu valtionavustus on tärkeää saattaa pysyvästi nykyistä korkeammalle tasolle. On niin ikään tärkeää, että toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

18.26 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Kestävä talouspolitiikka on yksi Suomen tulevaisuuden kulmakivistä. Tämä vaatii talouspolitiikalta vastuullisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Maailman muuttuessa ympärillämme meidän on voitava luottaa omaan kansalliseen selviytymiskykyymme, ja sitä tukee mahdollisimman suuri taloudellinen riippumattomuus. Tässä lisätalousarviossa otetaan taas velkaa, lisää velkaa. Jokaisesta kohteesta voi varmasti sanoa, että tulee hyvään tarkoitukseen, se on selvä. Kun johonkin on osoitettu rahaa, on vaikea sanoa, että se ei kuuluisi sinne, etteikö sitä tarvita. Varmasti tarvitaan, mutta joskus tulee se tilanne, kuten esimerkiksi kotitalouksissakin, että ne jaettavat rahat on ensin tienattava. Pikavippiäjäjuttu — buy now, pay later — on jossain kohdassa käännettävä takaisin turvalliseen save first -ajatteluun. Tämän maan tulevaisuuden ja hyvinvoinnin tulee rakentua työstä, yrittäjyydestä ja yhdessä tekemisestä, ei velkataakasta. Tämän päivän velka on huomisen verojen korotus.

Näin ollen kannatan edustaja Marttisen esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

18.27 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämä on lisätalousarviokeskustelu ja käsitellyssä ovat vain tietyt kohdat, mutta siitä huolimatta en malta olla sanomatta, että tämä keskustelu on aika mielenkiintoista, kun puhutaan velasta. En ole kuullut vielä yhtään esitystä, miten vaikkapa nämä hyvinvointialueiden rahoitukset tai muut asiat, joita tässä lisätalousarviossa on, otettaisiin sieltä kehyksen sisältä, mutta sen sijaan on kritisoitu voimakkaasti sitä, että näin ei ole tehty. Ponsissa sen sijaan on lupailtu monenlaista.

Tähän hyvinvointialueiden rahoitukseen haluaisin todeta, että ei ole kovin helppo meidän nykyisillä rahoitusmekanismeilla suunnata rahaa niihin käyttötarkoituksiin, joita me haluaisimme, ja tässä on etsitty kaikin mahdollisin keinoin mahdollisimman tehokas väline. Elikkä tuo 150 miljoonaa euroa on varhennettua rahaa, koska me tiedämme, että esimerkiksi kunnat ovat rahapulan vuoksi joutuneet jo useamman vuoden alibudjetoimaan sosiaali- ja terveydenhuollon menoja ja ikään kuin toivoneet, että ne voisivat saada palveluihinsa enemmän tehokkuutta ja vaikuttavuutta, mutta sitten kustannuksia on kuitenkin tullut ja rahoitusta on jouduttu lisäämään. Tämä raha ei ole näkynyt tänä vuonna vielä hyvinvointialueiden budjeteissa, mutta nyt tällä mekanismilla siitä siirretään 150 miljoonaa euroa hyvinvointialueille, ja sitä voi käyttää ihan niihin normaaleihin toimintoihin, mitä siellä tehdään: hoitojonojen purkuun ja siihen tavanomaiseen, valtionosuudella rahoitettuun kohdennukseen.

Sitten tämä ikään kuin kertaluonteinen raha, joka ei siis jää sinne tuleviin kehyksiin, 350 miljoonaa, on enemmän tätä siirtymäkauden rahoitusta, mutta me tiedämme samalla, että kun niitä rahoja, joita nyt on ajateltu rahoitettavan normaalista valtionosuudesta, voidaan nyt rahoittaa tällä siirtymärahoituksella, niin sieltä vapautuu rahaa hoitojonojen purkuun. Ja miksi tämä hoitojonojen purku tässä ajassa on niin äärimmäisen tärkeää? Siksi, että meillä on taustalla korona ja nämä jonot ovat kasvaneet, ja jos me emme niitä pura, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

se se vasta kalliiksi tulee. Me tiedämme, että sekä ennaltaehkäisy että varhainen sairauksien hoito on paljon edullisempaa kuin se, että me menemme kalliin erikoissairaanhoidon kautta, ja tähän on koko tämän uudistuksen idea.

Sitten tämä HUSin ja lasten sydänhoidon puoli: Siinä katsoimme aika tarkkaan, että mikä se tilanne on, ja kävi ilmi, että ministeriössä on kyllä rahaa tänne kehittämishankkeisiin, mutta tätäkään ei voi ihan normaalilla valtionosuudella hoitaa. Kuitenkin se 150 miljoonaa, mikä siellä on, ainakin täksi vuodeksi tuo sen rahan, mitä HUSin puoleltakin on toivottu — jos halutaan se niin kohdentaa. Sehän on sitten ikään kuin näiden hyvinvointialueiden omia päätöksiä, miten niitä kohdennetaan.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä yksi pieni asia, joka liittyy palkkatukeen ja sen sataprosenttisuuteen. Me ennen joulua otimme sen rahan pois budjetista, koska laki ei ollut valmis, [Puhemies koputtaa] mutta nyt se on, ja onneksi tuo sataprosenttinen tuki säilyy, koska se on kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville työttömille erittäin tärkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

18.30 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Aluksi kannatan edustaja Vähämäen tekemiä vastalauseen mukaisia lausumaehdotuksia sekä epäluottamuslause-esitystä.

Tämän velkaantumisen kanssa, jonka edessä tässä lisätalousarviossa ollaan, on vähän lohduton olo erityisesti siinä mielessä, että sen velan takaisinmaksusta ei juurikaan Suomessa ole näkymää ja korot tulevat olemaan jatkossa entistä mahdottomammat maksaa. Nämä hyvinvointialueet, mitä nyt tässä rahoitetaan, perustettiin hyvin tietäen nämä ongelmat. Niistä kyllä täällä salissa kerrottiin, että rahoitus ei tule riittämään, ja nyt sitten siihen otetaan velkarahaa, että se rahoitus riittäisi. Ollaan niiden tosiasioiden edessä, kun hallitus antoi kunnille vaalibudjetin koronan varjolla — nyt ne rahat eivät sitten enää riitä, ja hyvinvointialueisiin pitää pumpata lisää rahaa.

Tämä kokoomuksen puhe tästä tärkeysjärjestyksen asettamisesta on myös siinä mielessä mielenkiintoista, että hehän eivät ole esittäneet juurikaan muutoksia tähän koko kokonaisuuteen, vaan lähinnä joitakin leikkauksia työttömien tukiin sekä eläkekertymiin ja toisaalta lisäyksiä ulkomaille meneviin tulonsiirtoihin, kuten kehitysapuun. He ovat jopa esittäneet tahtotilanaan sen lisäämisen 700 miljoonalla vuodessa verrattuna hallituksen esityksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

18.31 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että tässä lisätalousarviossa puututaan nyt hyvinvointialueiden vaikeaan tilanteeseen, varmistetaan sähköisiin keskuksissa kansalaisten riittävä tuki ja taataan Puolustusvoimille välttämätön tilausvaraus materiaalihankintoihin. Kannatan myös lämpimästi esi- ja perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistävien avustusten jatkoa ja lisämäärärahoja nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen ja torjuntaan. Nämä molemmat ovat hyvin tärkeitä asiakokonaisuuksia, ja niihin liittyvistä ongelmista on tässäkin salissa keskusteltu jo lukemattomia kertoja ja vaadittu myös toimenpiteitä ja rahoitusta niiden toteuttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituksen vahvistaminen uudistuksen käynnistysvaiheessa on kriittisen tärkeää. Koronavuosien aikana syntynyt hoito- ja palveluvelka on korjattava ja jonot purettava, jotta tavallinen vastaanottotoiminta saadaan kuntoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

niin terveydenhuollossa kuin sosiaalipalveluissa. Kyse ei ole vain koronasta, sillä taustalla painaa myös kunnissa vuosikausia jatkuneen palvelujen aliresursoinnin aiheuttama taakka suhteessa olemassa olleeseen palvelujen tarpeeseen. Kokonaisuudessaan menettely on johtanut siihen, että ongelmat ja sairaudet ovat ennättäneet usein pahentua ja niiden hoito tulee huomattavan kalliiksi. Hyvinvointialueiden muodostamisen yhteydessä tämä enemmän tai vähemmän vaiettu epäkohta on nyt paljastunut, ja siihen on yksinkertaisesti puututtava.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole inhimillisesti eikä kansantaloudellisesti varaa hoitaa ihmisiä huonosti. Hyvinvointialueiden riittävä rahoitus on turvattava nyt käynnistyksen alkuvaiheessa, jotta uudistuksen tavoitteet voidaan ylittää saavuttaen. Tätä ei voida unohtaa tulevallakaan kaudella, ja vakavasti on myös otettava ennaltaehkäisyyn tuoma säästöpotentiaali, jonka kansantaloudellinen merkitys on valtava. Näihin lukuihin kannattaa tulevaisuudessa perehtyä. Tätä taustaa vasten on hyvin vaikea ymmärtää kokoomuksen vasta julkistettua talouspoliittista ohjelmaa, jossa sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistetaan miljardiluokan säästöt. Hyvinvointialueilla haetaan jo nyt säästökohteita. On päivänselvää, ettei tällaista mittaluokkaa ole mahdollista saavuttaa ilman kovia leikkauksia varsinaiseen käytännön työhön. On syytä tunnistaa ja tunnustaa suoraan, että miljardi euroa pois sotesta voisi johtaa myös irtisanomisiin. Esitys on täysin epärealistinen ja käsittämätön, kun huomioidaan se valtava ja vakava henkilöstöpula, mikä maassamme jo nyt on. Näin ei tule eikä näin voida toimia.

Arvoisa puhemies! Jonkin verran kritiikkiä on kohdennettu siihen, että alueille varustusta 500 miljoonasta eurosta 150 miljoonaa on kohdennettavissa suoraan hoitovelan purkuun ja loput sote-uudistuksen käynnistymisestä aiheutuviin tilapäisiin kustannuksiin sekä toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen. Kuten valtiovarainvaliokuntakin omassa mietinnössään painottaa, tätä määrärahaa ei voida käyttää suoraan hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin, mutta se helpottaa kokonaistilannetta, kun huomioidaan, että tällöin lakisääteisiin tehtäviin osoitettua yleiskatteellista rahoitusta voidaan ohjata aiempaa enemmän nimenomaan hoitojonon purkamiseen. Tällä perusteella tämä kokonaisuus ei ole onneton. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

18.35 Matias Marttinen kok: Kunnioitettu herra puhemies! Kun täällä ainakin edustajat Filatov ja Mäkinen suuntasivat kysymyksiä tai kommentteja tänne kokoomuksen suuntaan, niin lienee perusteltua vastata.

Ensinnäkin edustaja Filatoville siitä, minkä takia kokoomuksen vastalauseessa näitä yksittäisiä säästöjä ei ole mukana: No, tiedätte hyvin sen, minkä myös edustaja Mäkinen täällä totesi, että kokoomus lienee ainut puolue, joka on kuitenkin laatinut hyvin tarkan kokonaisuuden, siis julkisen talouden vakauttamisen osalta meillä on vaihtoehtobudjetissa hyvin tarkat linjaukset siitä, missä me yhden vuoden tasolla tekisimme näitä säästöjä, joten sieltä voi niitä sitten hakea.

Herra puhemies! Sen sijaan, kun luin läpi SDP:n talousohjelman, siellä on kyllä rakennettu koko se paperi aika lailla suon päälle. Konkreettisia säästöehdotuksia ei ole kuin muutama, ja ne liittyvät siis julkisen hallinnon tilakustannuksiin, niihin liittyviin säästöihin. Teillähän on sitten huomenna mahdollisuus äänestää tämän lausuman osalta, koska meillä on lausuma olemassa siitä, että nämä säästöt toteutetaan. Tietysti voisi kysyä, min-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

kä takia pääministeripuolue ei ole tuonut tähän saliin edes näitä säästöjä. Kun kerran mitään muutakaan te ette ole löytäneet 80 miljardin euron valtion budjetista, niin ei tämä nyt kovin häävi suoritus ole siltä osin.

Herra puhemies! Toisena asiana on soten kustannukset. Niin, sote-kustannukset kasvavat tämän vuosikymmenen aikana seitsemällä miljardilla eurolla 2030-tasossa, ja meidän tavoitteenamme on siis hidastaa tätä kustannusten kasvua miljardilla, siis yhdellä seitsemäsosalla siitä, mitä se kokonaisuus tulee olemaan. Se on vain sen takia, että me haluamme turvata sen, että ne rahat varmasti riittävät ihmisten tärkeisiin palveluihin. Minusta on aika uskomatonta, että jos demarikollegat toteavat vain näin, että siis eihän se ole mikään aito säästö, vaan siis kyse on siitä, että menotaso kasvaa, ja me haluamme vain huolehtia siitä, että tätä menojen kasvua voidaan hillitä. Voisin kysyä SDP:n kollegoiltani, että jos kerran te nyt tätä kauhistellette, niin miten te olette hyväksyneet sellaisen sote-mallin ja rahoitusmallin, jossa nyt lähitulevaisuudessa käytännössä vain 80 prosenttia tästä kustannusten kasvusta tullaan hyvittämään hyvinvointialueille? Eikö se ole aivan samanlainen kustannusten kasvun jarru, edustaja Mäkinen? Eikö se ole aivan samanlainen mekanismi, mitä me nyt täällä siis esitämme? Joten, herra puhemies, luulenpa niin, että tässäkin asiassa, vaikka tässä nyt näyttää olevan hiukan sanailua, näyttää siltä, että hallituspuolueet ovat kuitenkin itse jo hyväksyneet tämän mallin käyttöönnoton, kun tämä sote on tähän maahan säädetty voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

18.39 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Marttiselle kertaan nyt vielä uudelleen vain sen, että olipa teidän talousohjelmassanne kyse miljardin euron leikkausten hakemisesta sosiaali- ja terveyspalveluihin tai sitten miljardin euron kasvun hillitsemisestä, niin lopputulema on täysin sama. Kun me tiedetään, mikä taloustilanne tällä hetkellä on hyvinvointialueilla, niin on aivan päivänselvää, että henkilöstövaltaisella alalla, hoiva-alalla, palvelualalla, mistään muista tehostamistoimista tai edes palvelumaksujen korottamisista ei saada sellaisia summia kuin mistä nytten tässä miljardin kokonaisuudessa puhutaan. Se tulee käytännössä tarkoittamaan, oli se miljardi sitten suoria leikkauksia tai kasvun hillitsemisen tuomia kuluja, että se näkyy ihmisten palveluissa ja kovasti, ja se tulee näkymään siellä myös irtisanomisina. Tämä on minusta asia, josta meidän olisi syytä keskustella tässä salissa ja toivottavasti vielä vaalien alla keskustellaan enemmän tuolla kentillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

18.40 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lisätalousarvio vuodelle 23, ensimmäinen osio, ja 2,1 miljardiahän tässä on kokonaisuasia. Pääosinhan tämä menee meidän kaikkien tässäkin salissa ja eri puolueitten ottaman velan hoitokustannusten kasvamiseen, mikä on isoin osa. Lisäksi tässä on puolustusmenojen lisäystä, ja varsinkin tämä lisäys tulee, kun korvataan näitä kyvykkyyksiä, mitkä joudutaan Ukrainaan luovuttamaan. Lisäksi tähän liittyvät nämä sähkön hinnannousun johdosta maksettavat tuet, kuten maatalouteen ja myös lannoitetukiin liittyvät asiat ja myös tämä sähköpaketti. Tietenkin tässä on mukana myös hyvinvointialueitten rahoituksen muutoksia, ja toivottavasti nämä käynnistyvät. Tuen tätä lisätalousarviota.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 177/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

18.41 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä itsekkin todeta, että myös perussuomalaiset ovat huolissaan sote-kustannusten nopeasta kasvusta. Siitä täällä äsken käytiin jo keskustelua, ja se on meillä myös vastalauseessa nostettu esille. On selvää, että nämä rahoituksen ongelmat olivat tiedossa jo tätä sote-uudistusta valmisteltaessa, mutta siitä huolimatta tämä uudistus päätettiin eduskunnassa viedä lävitse. Olisi mielestäni ollut erittäinkin aiheellista varmistaa, että myös tämä rahoitus on kunnossa näitä hyvinvointialueita varten.

Haluan tässä todeta myös, että perussuomalaiset ovat myös vastalauseessaan ottaneet kantaa Suomen ulkopuolelle suuntautuviin menoihin, kuten EU-menoihin. Hallituspuolueet kokoomuksen turvin hyväksyivät EU:n elpymisrahaston täällä keväällä 2021. Nyt näyttää siltä, että nämäkin nettokustannukset tulevat kohoamaan entisestään huomattavan paljon, kun korkotasoa on noussut ja näitä elvytysrahaston menoja joudutaan sitten Suomestaikin maksamaan huomattavasti enemmän kuin aiemmin oli ennakoitu.

Yleisemminkin tämä hallituksen taloudenhoito on johtanut nopeaan lisävelkaantumiseen, noin 40 miljardia euroa hallitus on ottanut ja tulee ottamaan lisävelkaa tämän vaalikauden aikana. Tämä velkaantuminen on asia, josta me varoitimme jo silloin, kun hallitusneuvottelut oli käyty. Hallituksella ei ollut oikeastaan juuri minkäänlaisia keinoja vähentää tätä velkaantumista. Nyt nähdään, että velkaantuminen on suuri ongelma, ja se pahenee erityisesti nyt, kun korkotasoa on selvässä nousussa. Olisimme kyllä ehdottomasti toivoneet, että velkaa olisi otettu huomattavasti maltillisemmin. Silloin, kun valtion velkakirjojen korot olivat lähellä nollaa prosenttia, tässäkin salissa puhuttiin, että se velka on käytännössä ilmaista, mutta nyt nähdään, että näin ei asia kuitenkaan ollut. Seuraavan hallituksen, joka eduskuntavaalien jälkeen valitaan, täytyy ottaa kyllä tämä velkaantuminen huomattavasti vahvemmin huomioon.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.